٥ کانون ثانی ١٣١٠ عدد ١٩٨ سنه ٤ (دردنجی سنه)

اداره‌خانه ومطبعه‌سی
استانبولده باب عالی جاده
سنده قره‌بت کتبخانه‌سی
درج ایدلمین اوراق اعاده
اولنماز .

باش محرری :
صالح ذکی

بدل اشترا
پوسته اجرتیله برابر)
سنه‌لکی ٥٠ غروش
آلتی آیلغی ٣٠ «
نسخه‌سی ١ غروشه

رسملی غزته

١٣٠٧

پنجشنبه کونلری نشر اولنور فنی و ادبی هفته‌لك غزته

مندرجات

حوادث مدنیه : سوندا آطه‌سی وولقانلری ، طبق وقابلری یقامغه مخصوص نو ایجاد بر ماکینه — مقالهٔ مخصوصه : آثار اسلاف : مفتاح الحساب [مابعد عدد : ١٩٧] — تراجم احوال : اقلیدس — متنوعه : بر «دینامو» آلتنی تحریك ایدن دکرمن ، علائم جویه‌نك فوطوغرافیاسی — فلکیات : شکل وابعاد آرض — سیاحات : بر نهارد [مابعد عدد : ١٩٥] — نصایح بیتیه وصحیه : معلومات نافعه ، پرنج معدنندن معمول اشیایه تونج رنکی ویرمك

حوادث مدنیه

سوندا آطه‌سی وولقانلری

حال فورانده بولندیغی زمانلرده تخریبات عظیمه‌یی موجب اولان «سوندا» آطه‌سی وولقانلری ینه جانلانه‌جق کبی کورونیورمش. «جاوا» آطه‌سنك «بره آنغ» جهتنده‌کی «غالونکن» وولقانی فورانده اولوب ذاتاً متعدد قریه‌لری تخریب ایتمشدر . بو وولقانك «قراقاتوآ» وولقاننك ویا ١٨٢٢ سنه‌سنده وقوعه کتیردیکی تخریبات عظیمه ومدهشه‌یی ینه ایقاع ایدوب ایدمیه‌جکی مسئله‌سی ارباب فن بیننده موجب بحث و مقال اولمقده‌در .

—

طبق وقابلری یقامغه مخصوص نوایجاد برماکینه

بویکی ماکینه مشتریلری ومداوملری اصناف ویاعمله‌دن اولان ویاغلبه‌لك شهرلرده یمك زمانلرنده خلقك هجومنه معروض بولنان لوقانطه‌لرده یمك طبق و قابلرینی یقامق ایچون اختراع اولنمشدر .

انسان اوروپانك صنایع وتجارتجه اك مترقی محللرندەکی بوکبی لوقانطه‌لرده بولنمش اولسه « وقت نقددر » قاعده‌سنه تمامیله اتباع مجبوریتنده اولان وجمله‌سی ایشجی عمله واصناف ویاتجار مستخدمیندن عبارت بولنان لوقانطه مشتریلرینك کمال استعجال وسکونتله طعام ایتمکله مشغول اولدقلرینی وبونلردن هیچ برینك دیکرینه باقمغه وبرینك دیکرینه سوز سویله‌مکه وقتی اولمادیغنی وبر سفره‌نك هرجهتی طولو اولوب دها برمشتری سفره‌دن قالقمه‌دن دیکر برینك انك یرینه اوطورمغه حاضرلاندیغنی مشاهده ایدر .

ماکنه‌دن غارصونلر وخدمتجیلر اختراع اولنمه‌سنه انتظاراً شمدیلك یمك قابلریله طبقلرینی غارصون وایشجیلرك یاپه‌مایه‌جقلری برسرعتله یقامق ایچون رسممزده کورولن « آرشیمه‌دیه‌ن » آلتی اختراع اولنمشدر.

« آرشیمه‌دیه‌ن » آلتی برحلزونك یبولری اوزرینه صارلمش سرد قیللردن متشکل دمتلر شکل و صورتنده قوتلی برفیرچه‌دن عبارتدر . بوحلزون برسیلندیر اوزرینه موضوع اولوب سیلندیرك محوری ویا کوچك بر « محرك » آلتی ویاال ایله صرف اولنه‌جق قوته کافی برحرکت اجرا ایدر . فیرچه برتکنه ایچنه یرلشدیرلمش اولوب بوراده دائمی صورتده صیجاق صو جریان ایدر .

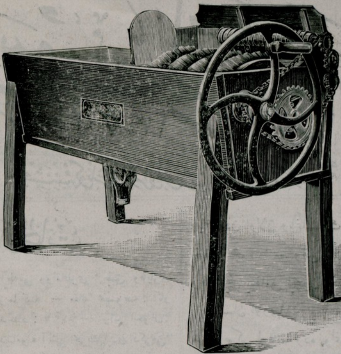

[طباقلری ییقامغه مخصوص آرشیمدیه‌ن ماکنه‌سی]

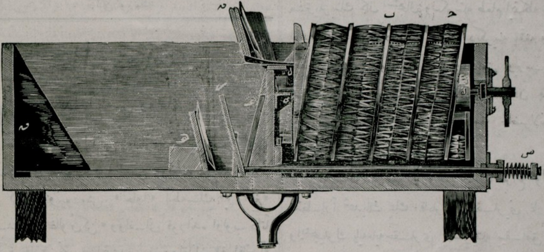

[ارشیمدیه‌ن ماکنه‌سنك مقطع طولانیسی]

بر آدم چرخك مانیوله‌سنی طوتارق برالیله چویرمکله برابر دیکر الیله‌ده تمیزله‌نه‌جك بر طبقی آلوب تکنه‌نك کناری ایله فیرچه آره‌سنه قویار .

طبق دیبه اینه‌رك تدریجاً نهایته‌قدر کیتدکدن صوکره تماميله فیرچه‌لانمش اولدیغی حالده (مقطع رسمی (D) اشارتنده کوروان یردن یوقاری‌یه چیقار .

بوراده آلدیغی وضعیت موجبنجه (D) اشارتلی محلدن تکنه‌نك ایکنجی بولمه‌سنه قایار وشوبولمه‌دن‌ده تمیز وصوغوق برصو جریان ایلر . طبق برطاقم قلاوز آلتلری واسطه‌سیله بریره چارپمقسزین وصارصلمیه‌رق (E) صاپانه طایانیر . بوصاپان طبقلری برر برر تکنه‌نك درینلکی نسبتنده اولان برمحل مخصوصه استیف

ایدر. بو آلت مخصوصه بواسطه‌سیله تیفده‌کی طبقلری بر بر یوقاری چیقارمقله برابر صو اوزرنده‌کی صویی سوزر. یالکز بر آدم بومنوال اوزره ساعتده ایکی بیك طبق یيقایه‌بیلیر.

بو آلت غایت الویرشلی وقوللانیشلی برشی اولوب فقط بونك وباخصوص فیرچه‌نك نظافت وطهارتنه متمادیاً اعتنا لازمدر. بوفیرچه هرکون تمیزلنمك ایستر.

آلت «دولاروسه» و «نووو» نامنده ایکی فرانسز صنعتکارینك دست مهارتلریله انشا اولنمشدر.

مقالۀ مخصوصه

آثار اسلاف

٥

مفتاح الحساب

[مابعد عدد : ١٩٧]

مقالۀ خامسه — كه مفتاحك اك مهم قسمیدر — جبر ومقابله وخطائین وسائر قواعد حسابیه ایله استخراج مجهولات بیاننده اولوب درت بابی مشتملدر.

باب اول بالخاصه جبر ومقابله‌دن باحث اوله‌رق فصول عشره‌یه تقسیم ایدلمشدر كه بروجه آتی بر بر تعداد اولنور:

١ — تعریفات اجناس
٢ — جمع اجناس
٣ — طرح »
٤ — ضرب »
٥ — تقسیم »
٦ — جذر »
٧ — مسائل جبریه
٨ — مسائل ست مشهوره ایله استخراج مجهولات
٩ — اجناس بیننده موجود اولان مناسباتدن نهایت مسائل سته‌یه منجر اوله‌بیله‌جك مسائلك حلی
١٠ — بالذات مؤلفك استنباط ایلدیکی وایرادینی وعد ایتدیکی مسائل بیاننده‌در.

کله‌لم فصول مذكوره مندرجاتنك تفصیلنه: علمای عرب اولا جبر ومقابله ایله استخراج مجهول ضمننده مقادیره برطاقم مراتب وضع ایتمشلردر كه مراتب مذكوره بروجه آتی بیان اولنور:

شویله‌كه: مسائل حسابیه وجبریه‌ده مجهول، عدد صحیح، ویاكسر اولسون، دائما «شی» تعبیر اولنور وشیئك شی ایله حاصل ضربنه یعنی مربعنه «مال» و شی ایله مالك حاصلنه «كعب» ومجهولك دردنجی قوتنه ویاخود شیئك كعب ایله حاصلنه‌ده «مال المال» ومال مال ایله حاصل ضربنه ویابشنجی قوتنه «مال الكعب» و مال الكعب ایله حاصلنه‌ده «كعب الكعب» وهكذا بومنوال اوزره «مال المال الكعب»، «مال الكعب الكعب» و «كعب الكعب الكعب» تسمیه ایدیلوز ایدی.

عینیله شیئك شی ایله تقسیمندن چیقان خارج قسمت واحد اوله‌جغندن اكاده «عدد» وشیئك مال ایله حاصل تقسیمنه «جزء شی» وكعب ایله حاصل تقسیمنه «جزء مال» ومال ایله حاصل تقسیمنه «جزء كعب» والحاصل بومنوال اوزره «جزء مال المال»، «جزء مال الكعب»... اطلاق اولنور ایدی.

فقط اول زمانلر مسائل جبریه اكثریتله مجهولك مكعبندن زیاده‌یه چیقمدیغندن مراتب جبریه درده انحصار ایدر ایدی‌كه اوده متوالیاً: عدد، شی، مال، كعبدن عبارت بولنور ایدی. ایشته مؤلف مرحومك فصل اولده «اجناس» نامیله یاد ایتدیکی مقادیر بودرت مرتبه‌ده بولنان كمیاتدن عبارتدر. بونلردن عدد «عـ» وشی «س» ومال «مـ» وكعب «ك» اشارتیله كوستریلیر وشمدیکی كبی رقملری امثال اوله‌رق صاغ طرفلرینه یازلمیه‌رق آلتلرینه تحریر اولنورایدی. مثلا: اوچ عدد، بش شی، اوچ مال یازلمق لازم‌كلسه، بونلر:

$\overset{\text{عـ}}{\text{٣}}$ و $\overset{\text{سـ}}{\text{٥}}$ و $\overset{\text{مـ}}{\text{٣}}$

صورتنده ادا اولنور ایدی‌كه جبر حاضره نظراً بوافاده: